

TROMSØ

Årsrapport bærekraftig reisemål 2025



**Bærekraftig
Reisemål**

30. april 2026

Inger-Lise Brones (Visit Tromsø-Region AS)
Helga Bårdsdatter Kristiansen (Tromsø kommune)

Årlig bærekraftsrapport	2
1. Innledning	2
2. Forankring	2
2.1 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom reisemålsledelsen.....	2
Reisemålsledelsen skal:	4
2.2 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom orienteringer for medlemsbedriftene	4
2.3 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot innbyggerne	6
2.4 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot gjestene.....	7
3. Natur, kultur og miljø	7
3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon	7
3.2 Tiltak for å øke andelen miljøsertifiserte bedrifter	10
4. Sosiale verdier	10
4.1 Gjester	11
4.2 Innbyggere	12
5. Økonomisk levedyktighet	15
5.1 Utvikling av nytt analyseverktøy – en reiselivsmonitor for hele Troms	16
5.2. Tromsø Convention Bureau	17
5.3. Bærekraftig utvikling av cruise	18
6. utfordringer	19
7. Suksesshistorier	20
7.1. Status fra ekspertutvalget er fast post på sakslisten til RML	20
7.2 Arbeidet med nasjonale reguleringer for opplevelsebransjen har skutt fart.....	21
7.3 Oppstart utvikling av tåleevneanalyse for Tromsø	22
7.4 Innbyggerundersøkelse gjennomført av Opinion	22
8. Formidling av rapporten	23

Årlig bærekraftsrapport

Det er et mål med Merket for bærekraftig reisemål, å synliggjøre at det arbeides kontinuerlig for en mer bærekraftig utvikling på reisemålene også utenom remerking hvert tredje år. Dette skal gjøres ved at reisemålet utarbeider en årlig bærekraftsrapport.

1. Innledning

Årsrapporten er strukturert etter Merket for bærekraftig reisemål sin mal for årsrapporter, utviklet av Innovasjon Norge. Denne rapporten omfatter Tromsø kommune som geografisk område. Det er et krav i merkeordningen at hvert reisemål skal levere årlig årsrapport innen utgangen av april. Rapporten beskriver de mest sentrale aktivitetene Tromsø som reisemål har videreført fra tidligere år, eller igangsatt i løpet av 2025, og som har bidratt til å utvikle reisemålet i en mer bærekraftig retning.

Rapporten inneholder også statistikk og oversikter som viser målbare utviklingstrekk for en mer bærekraftig reisemålsutvikling.

Merket for bærekraftig reisemål.

[Merket for bærekraftig reisemål](#) er utviklet og eies av Innovasjon Norge, og er et verktøy for reisemål som ønsker å jobbe langsiktig og fokusert med bærekraft. Merkeordningen er vårt viktigste styringsverktøy. Tromsø oppnådde merket for første gang i 2019. Arbeid med økt bærekraft i reiselivet er langsiktig og skal gi forbedring over tid. Etter godkjenning jobber reisemålet videre med forbedringer som en del av den daglige driften. Reisemålet må foreta nye målinger og innhente godkjenning hvert tredje år. Markedet for bærekraftige bedrifter og produkter øker, og med det også kravene til å dokumentere bærekraft.

Å kvalifisere for merket betyr ikke at reisemålet er bærekraftig, men merket forplikter reisemålet til å fortsette å prioritere bærekraftige og innovative løsninger i reiselivet. Merkeordningen definerer hvordan reisemål kan bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål.

Merkeordningen er også styringsverktøyet for Reisemålsledelsen i Tromsø, som ble opprettet i 2024. Kommunestyret i Tromsø vedtok i 2024 å igangsette arbeidet med ny reiselivsstrategi for Tromsø. Arbeidet pågår med mål om politisk behandling 3.kvartal 2026. Merkeordningen er styringsverktøy og rammeverk for reiselivsstrategien.

Årsrapporten er skrevet av Visit Tromsø-Region og Tromsø kommune.

2. Forankring

2.1 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom reisemålsledelsen

Reisemålsledelsen (RML) i Tromsø har i 2025 hatt 6 møter, og er oppnevnt som referansegruppe i arbeidet med reiselivsstrategien.

Reisemålsledelsen har i 2025 bestått av følgende medlemmer:

Medlemsorganisasjon	Representant	Tittel	Vara
Tromsø Kommune	Kari Helene Skog	Leder, politisk	Ingen vara
Tromsø Kommune	Helga Bårdsdatter Kristiansen	Prosjektleder reiselivprogrammet	Magne Amundsen
Tromsø Kommune	Cathrine Henaug	Seksjonsleder utemiljø og mobilitet, stab	Carl Joakim Fensbekk
Visit Tromsø-Region	Lone Helle	Daglig leder	
Visit Tromsø-Region	Inger-Lise Brones	Rådgiver bærekraft og samfunn	
Avinor	Ivar Helsing-Schrøen	Daglig leder	
Tromsø Havn	Jørn-Even Hanssen	Daglig leder	
Hovedstyret Utviklingslagene	Gøran Mikkelsen	Representerer utviklingslagene	Trine Hilbertsen
Hovedstyret Utviklingslagene	Merethe Annie H. Forfang	Representerer utviklingslagene	Jeanette Guttormsen
Næringsforeningen i Tromsøregionen (NFTR)	Sigrid Mogård-Jansen	Direktør	Fredrik Olsen
Troms Fylkeskommune	Kristina Torbergson	Fylkesordfører	
Troms Fylkeskommune	Tuomi-Tuulia Ervasti	Seniorrådgiver	
Bydelsrådet i Tromsdalen	Britt-Anita Mikkelsen	Leder	Morten Jørgensen
Bydelsråd Gyllenborg og Prestvannet	Tom Strøm	Leder	
Fagforeningene	Julie Wilhelmsen	Leder Fellesforbundet	Vegard Norbye
Ungdomsrådet	Martinus Amundsen	Skoleelev	Iselin Albrigtsen

Sentrale samarbeidspartnere/alliansepartnere/aktører som Statens vegvesen, avfallsselskap, friluftsansjoner, sametinget og øvrige interessenter inviteres inn til Reisemålsledelsens stormøter.

Reisemålsledelsen skal:

- bidra inn til kommunens reiselivstrategi
- se næringsutvikling, besøksforvaltning og lokalsamfunnet i sammenheng
- bidra til sterkere samhandling mellom aktørene, og forene ulike interesser
- styrke næringslivets og kommunens evne til å håndtere besøk
- bidra inn i arbeidet med at Tromsø kommune blir pilotkommune for besøksbidrag
- bidra til utvikling og oppfølging av handlingsplan for bærekraftig reisemålsutvikling
- bidra til videreføring av merkeordningen for bærekraftig reisemål
- være en sentral høringsinstans for kommunens politiske organer i reiselivsrelaterte saker
- arbeide for et bærekraftig arbeidsmiljø i reiselivsbransjen

2.2 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom orienteringer for medlemsbedriftene

En av de viktigste oppgavene i Visit Tromsø-Region er å bidra til å utvikle bedre og mer forutsigbare rammebetingelser for våre samarbeidspartnere. Dette innebærer et omfattende og kontinuerlig arbeid bl.a. opp mot myndigheter – både lokalt og nasjonalt – for å sikre gode vilkår for seriøse aktører som investerer, skaper arbeidsplasser og bygger destinasjonen over tid.

Dette arbeidet er ikke alltid like synlig i det daglige, men er avgjørende for å få på plass ikke bare gode rammebetingelser, men også nødvendige reguleringer og en mer ryddig og rettferdig utvikling av reiselivet, særlig innen naturbaserte opplevelser.

For å sikre at partnernes meninger og behov blir fremmet i Reisemålsledelsen, har destinasjonsselskapet etablert et ekspertutvalg bestående av samarbeidspartnere i ulike størrelser, fra både byen og regionen. Utvalget bidrar aktivt til å løfte relevante saker inn i Reisemålsledelsen, og har i løpet av 2025 utviklet seg til et mer operativt og handlingsorientert forum.

Visit Tromsø-Region har avholdt to årlige medlemsmøter, ett i mai etter vintersesongen og ett på høsten. Disse fungerer som viktige arenaer for dialog, der vi både orienterer om status i arbeidet og aktivt innhenter innspill fra næringen om hva som fungerer og hva som bør forbedres. Det gjennomføres også segmenterte møter, blant annet innen nordlysturisme og hvalsafari, som er områder med særlig høyt trykk og behov for tett oppfølging og koordinering.

I tillegg sendes det ut månedlige nyhetsbrev til samarbeidspartnerne med oppdateringer om aktiviteter og utvikling i destinasjonen. Bransjesidene på visittromso.no er videreutviklet for å styrke informasjonsflyten til samarbeidspartnerne, og alle høringsinnspill som sendes på vegne av næringen publiseres her. Dette bidrar til økt transparens, bedre forankring og tydeliggjør det arbeidet som gjøres på vegne av samarbeidspartnerne.

Visit Tromsø-Region legger også til rette for dialog mellom samarbeidspartnere og myndigheter, blant annet gjennom deltakelse i dialogmøter med politikere og forvaltning. Dette er viktige arenaer for å koble næringens behov med beslutningstakere, og bidra til bedre og mer treffsikre rammebetingelser.

Under er eksempler på mediasaker og kronikker fra 2025 som belyser sentrale problemstillinger knyttet til bærekraft, regulering og lokal forankring.

Det er også noen skjermdumper fra egne sosiale medier-kanaler:

[Mener turister blir lurt av useriøse aktører: Regjeringen vil ikke innføre nye regler – NRK Troms og Finnmark](#)

[Reiseliv, Visit Tromsø | Utfordrer ministeren med på tur: – Må ut på veiene og havet for å se hvordan det faktisk ser ut](#)

[Ekspertutvalg for reisemålsutvikling | Visit Tromsø](#)

[Tromsø-turismen, Reiseliv | Et godt sted å bo er et godt sted å besøke](#)



2.4 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot gjestene

Visit Tromsø-Region benytter i hovedsak egne flater i kommunikasjonen med gjestene, herunder nettside, sosiale medier (Instagram og Facebook), samt direkte dialog via telefon og e-post. I tillegg møter destinasjonsselskapet gjestene fysisk gjennom turistinformasjonen i Storgata, på Clarion Hotel The Edge, i Breivika i forbindelse med cruisetrafikk, på Tromsø havneterminal og på flyplassen.

I sommersesongen benyttes også en sykkelvogn i sentrumsområdet for å nå ut med informasjon til både gjester og innbyggere.

Gjennom disse kanalene formidles informasjon om ansvarlig ferdsel, lokale hensyn og bærekraftige valg, og bidrar til å øke bevisstheten blant besøkende om hvordan de kan opptre på en måte som ivaretar natur, lokalsamfunn og opplevelseskvalitet.

3. Natur, kultur og miljø

3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon

Det er mange små og store tiltak som kan bidra til å gjøre Tromsø til et mer klima- og miljøvennlig reisemål. Alt kan ikke nevnes i denne rapporten, men her nevnes noen av de viktigste tiltak vi kjenner til.

Tiltak ved Fjellheisen i Tromsdalen

Tenk Tromsø har gjennom 2025 oppdatert turskiltningen fra bruhodet og opp til Sherpatrappa og Fjellheisen. Det er satt opp over 60 retningsskilt, hvor noen også viser km-avstand til målet. Veger som enten er klassifisert som samleveger/kollektivveger og/eller har etablert infrastruktur som fortau, holdeplasser og dagligvarebutikk er valgt i tråd med regler og normer for hvilke veger vi ønsker ferdsel av gående og syklist gjennom Tromsdalen. Disse samsvarer ikke med Google maps som velger korteste veg.

- **I 2024 er det etablert en midlertidig gangson** fra Anton Jakobsens veg og opp til nedre stasjon. Gående skilles fra trafikk med jersey betongblokker for tryggere ferdsel i området. Tiltaket er midlertidig i påvente av permanent fortau som vil bli etablert av Fjellheisen.
Mål: Forbedre trafiksikkerhet og trivsel for innbyggere og gjester.
- **Gang- og sykkelveien i Sollivegen** er skiltet og delvis blokkert for gjennomkjøring ved bruk av jersey-blokker.
Mål: Forbedre trafiksikkerhet og trivsel for innbyggere og gjester.
- **Rutebusstilbudet linje 26 er økt**, og bussen har hyppigere avganger. Linje 26 forsterkes med linje 26B, som kun kjører Tromsdalen-Sentrum, i perioden fra oktober 2025 til mars 2026. [Les mer om den nye busslinja på Svipper sine nettsider.](#)
Mål: Unngå overfylte busser med besøkende, som reduserer trivsel og fremkommelighet for lokalbefolkningen. Økt behov og mulighet for å reise kollektivt i stedet for egne biler/ drosjer.
- **Utbedring av bussholdeplass** ved Fjellheisen for å gi økt kapasitet
Mål: Forbedret innbyggertilfredshet

- **Fem modifiserte fartshumper** tilpasset buss i 30-sone i Anton Jakobsens veg
Mål: Økt trafikksikkerhet-lavere fart. Forbedret innbyggertilfredshet.
- **Nye armaturer på gatelyktene** i Anton Jakobsens veg
Mål: Redusert energibruk - overgang til LED. Forbedret innbyggertilfredshet
- **Økt vintervedlikehold** i Anton Jakobsens veg
Mål: Økt trafikksikkerhet. Forbedret innbyggertilfredshet
- **Informasjonsskilt som viser alle ukjente og besøkende hvor de skal gå**
Mål: Økt trafikksikkerhet. Besøkende går riktig veg. Flere kan velge å gå. Forbedret innbyggertilfredshet.
- **I tillegg har Fjellheisen selv gjort flere tiltak for å bedre trafikforholdene:** Ingen parkering for personbiler, krav om at turistbusser skal kjøre av Anton Jakobsens veg og slippe av passasjerene på Fjellheisens eiendom /snuplass, etablert HC-parkering og drop-off sone for taxi, daglig bruk av parkeringsvakt ved Fjellheisen. Fjellheisen jobber også for å få på plass et time-slot system og økt kapasitet på shuttlebuss vinterstid.
Mål: Økt trafikksikkerhet og forbedret innbyggertilfredshet

Andre tiltak:

- **Bikely sykkelparkering i sentrum**
I juli 2025 utplasserte Tromsø kommune en trygg og låsbar Bikely sykkelparkering i sentrum. Bikely-boksen er plassert ovenfor biblioteket, og der kan du stå gratis parkert i opptil ti timer ved bruk av Bikely appen.
Mål: Redusere utslipp ved at flere velger å sykle når de kan parkere trygt.
- **Gang- og sykkelvei oppgradert på kommunale veier**
Oppgradering av eksisterende gang- og sykkelvei på flere kommunale veinett.
Mål: Redusere utslipp ved at flere velger å gå, sykle.
- **Forbedret bussframkommelighet flere steder i Tromsø**
I 2025 ble det gjennomført tiltak på flere lokasjoner for å bedre framkommeligheten for buss. Dette omfattet blant annet utbedring og breddeutvidelse av veier.
Mål: Tryggere møtesituasjoner for busser og bedre trafikksikkerhet.
- **Styrking av kollektivtilbudet som alternativ til privatbil**
Tenk Tromsø viser til at det er arbeidet med hyppigere avganger, flere direkteruter og medfinansierte billettpriser.
Mål: Gjøre kollektivtransport mer attraktivt og redusere bilbruk.
- **Landstrøm til cruise og skip i Tromsø havn**
Tromsø Havn og Fjuel Tromsø arbeidet i 2025 videre med etablering av landstrømanlegg ved kai 8, som reduserer utslipp fra skip ved kai.
Mål: Redusere utslipp ved kai.
- **Miljøprising av cruisetrafikk gjennom Environmental Port Index (EPI)**
Tromsø Havn bruker EPI som grunnlag for pris og prioritering. Dette er en del av Tromsø havn sin strategi for å være en pådriver for det grønne maritime skiftet i nord.
Mål: Prioritere de mest miljøvennlige cruiseskipene.

- **Arealplanlegging med tydeligere klima- og naturhensyn**
I 2025 ble forslag til kommuneplanens arealdel 2025–2036 lagt fram til nytt offentlig ettersyn. Planen legger vekt på arealbruk som fremmer gående, syklende og kollektivtransport, reduserer nedbygging av karbonrike arealer, og styrker hensyn til blågrønne strukturer, overvannshåndtering, flom og skred.
- **Kommunedelplan for naturmangfold sendt på offentlig ettersyn**
I august 2025 la Tromsø kommune forslag til kommunedelplan for naturmangfold ut til offentlig ettersyn. Dette er et viktig grep for å styrke naturforvaltningen og legge grunnlag for bedre vern, restaurering og mer bærekraftig bruk av naturen.
- Som en del av arbeidet med ny reiselivsstrategi for Tromsø, er det igangsatt en **tåleevneanalyse for Tromsø som reisemål**. Arbeidet har foregått fra juni 2025, med medvirkning fra både innbyggere og næringsliv. Arbeidet omfattet innhenting av innspill, kartlegginger, befaringer og intervjuer. Analysen skal gi en helhetlig vurdering av hvordan turismen påvirker natur, infrastruktur, tjenester, økonomi og lokalsamfunn. Det nye kunnskapsgrunnlaget blir helt sentralt i det videre arbeidet med kommunens reiselivsstrategi og fremtidige reisemålsutvikling.
- Arbeidet med å få på plass **offentlige reguleringer av aktivitetsbransjen** har skutt fart i 2025, og det er nedsatt en gruppe som arbeider med å få på plass løsninger. Det har vært avholdt møter og befaringer av bla nordlystur mellom næringsminister, A-krim, politi, Troms Fylkeskommune og reiselivsnæring.
- VTR sitter i styringsgruppen i det i det nasjonale bærekraftsnettverket (NDBR) som høsten 2025 fikk sin klyngesøknad godkjent av Innovasjon Norge, og som nå er blitt **Norges første nasjonale reiselivsklynge – Norwegian travel Cluster** [Norwegian Travel Cluster](#)

Nettverket utviklet i 2025 «Kommunikasjonsløftet» - en felles nasjonal retning for hvordan vi kommuniserer norske reisemål og bygger en felles og ansvarlig kommunikasjon fra destinasjonsnivå til nasjonalt nivå knyttet til merkevaren Norge. [Kommunikasjonsløftet](#) bygger på 9 prinsipper for ansvarlig markedsføring av reiselivet. Disse prinsippene er også implementert i Visit Tromsø-Region sitt arbeid med **ansvarlig markedsføring**.
- Gjennom **Tenk Tromsø** er det gjennomført en rekke tiltak som bidrar til å gjøre Tromsø til et mer klima- og miljøvennlig reisemål. I 2025 ble arbeidet med den nye bussterminalen i Giæverbukta ferdigstilt – et viktig kollektivknutepunkt som gir tryggere og mer effektive reiseløsninger. Samme år ble det satt ny rekord med 15,5 millioner bussreiser, samtidig som kollektivtilbudet medfinansieres gjennom byvekstavtalen og sørger for hyppigere avganger, reduserte billettpriser og bedre forbindelser til blant annet flyplassen. Det er også oppgradert/reasfaltert 15 kilometer gang- og sykkelvei samt rustet opp snarveier og turveier som gjør det enklere å gå og sykle året rundt. 12 holdeplasser er rustet opp, bedre vinterdrift og tiltak for tryggere skoleveier bidrar i tillegg til at flere kan velge miljøvennlige transportformer i hverdagen. Samlet viser dette en målrettet satsing på bærekraftig mobilitet og redusert bilbruk i Tromsø.
- **Naturesats – kartlegging av natur**
Tromsø kommune mottok i 2025 1,1 millioner kroner fra Miljødirektoratets ordning

Natursats. Tilskuddet gjorde det mulig å kartlegge biologisk mangfold, naturtyper og slitasje i friluftsområder. Kartleggingen bidrar med oppdatert kunnskap som støtter både besøksforvaltningen og arbeidet med tåleevneanalysen.

- **Tromsøregionen mot 2050** skal ha et særlig fokus på eierskap, anskaffelser og besøksforvaltning. Hvorav besøksforvaltning er den største andelen av prosjektet. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunene Tromsø, Karlsøy, Lyngen, Balsfjord og Storfjord, og er delfinansiert gjennom Arktis 2030-midler fra Troms fylkeskommune.
- **Veilederarbeid – Tromsøregionen mot 2050**
I 2025 arbeidet prosjektet med å utvikle veiledere for turoperatører i samarbeid med A-krimssenteret. Visit Tromsø involverte sine medlemsbedrifter i arbeidet, slik at de selv kunne bidra til å definere hvilke retningslinjer de ønsket i felt. Dette arbeidet dannet grunnlaget for veilederen for turoperatører som driver med transportbaserte aktiviteter, som nordlyssafari og fjordturer. Veilederen ble ferdigstilt i januar 2026. Allerede i 2025 varslet prosjektet at det i 2026 skal igangsettes et bredere arbeid med utvikling av flere veiledere for ulike segmenter innen reiselivet. Veilederen er utarbeidet på norsk og engelsk. Veilederen kan leses her [Veileder for turoperatører](#)

3.2 Tiltak for å øke andelen miljøsertifiserte bedrifter

Miljøsertifisering er et viktig virkemiddel for å systematisere arbeidet med bærekraft i organisasjoner og bedrifter. Innovasjon Norge har godkjent følgende sertifiseringsordninger for reiselivsbedrifter i Norge: Norsk økoturisme, Miljøfyrtårn, ISO 14001, Green Key, Blått flagg og Svanemerket. Alle er såkalte tredjeparts miljøsertifiseringer. Det vil si at bedriftene må gjennom en ekstern evaluering for å oppnå sertifiseringen. Disse sertifiseringsordningene omfattes også av Visit Norway sitt Reis-grønt merke, som er et merke for å enklere formidle til gjester hvilke reiselivsbedrifter som er miljøsertifisert. På Visit Tromsø-Region sine nettsider har man løftet frem miljømerkede bedrifter under [Reis grønt-sidene](#)

Visit Tromsø-Region informerer jevnlig både skriftlig og muntlig med medlemsbedriftene viktigheten av å være miljøsertifisert for å kunne dokumentere egen bedrifts ansvarlighet. Både til egne sluttkunder men også som et ledd i verdikjeden til turoperatører og andre som må dokumentere sertifiserte leverandørledd.

I følge destinasjonsselskapets oversikter er til sammen 31 av Visit Tromsø-Regions 250 medlemsbedrifter miljøsertifisert. Dette er 12,4% av medlemsbedriftene. Med unntak av en hotellkjede, er alle hoteller i Tromsø miljøsertifisert. Utfordringen er å få flere aktivitetsbedrifter miljøsertifisert. Tilbakemeldinger fra bedriftene som ikke er miljømerket, er at det ikke er få som spør etter dette når de bestiller. Slik har det vært over tid.

4. Sosiale verdier

Hvordan reiselivet påvirker Tromsø som bosted og lokalsamfunn. Kunnskapsgrunnlag fra innbyggerundersøkelser og tåleevneanalysen viser at økt og konsentrert besøk gir merkbare utslag i hverdagen for mange innbyggere. Dette gjelder særlig utfordringer knyttet til trafikk og trafiksikkerhet, med økt kø, utrygg ferdsel på veiene og press i utfartsområder, samt belastninger knyttet til boligmarkedet gjennom korttidsutleie og økt trengsel i nærmiljø.

Samtidig er reiselivet en viktig del av kommunens næringsgrunnlag. Arbeidet med bærekraftig reisemålsutvikling legger derfor vekt på å redusere dokumenterte samfunnsbelastninger, styrke lokal aksept og sikre at utviklingen av reiselivet ivaretar innbyggernes trygghet, bokvalitet og livskvalitet over tid.

Trafikksikkerhet har over tid vært et gjennomgående tema i arbeidet med reisemålsledelsen. Økt vinterturisme, kombinert med krevende kjøreforhold og mange besøkende som benytter private kjøretøy, har bidratt til økt press på vegnett, utfartsparkeringer og trafikkområder. Dette har blitt løftet som en bekymring både av lokale aktører og gjennom dialog i reisemålsledelsen.

Høsten 2025 inviterte Troms fylkeskommune, avdeling samferdsel, til et drøftingsmøte for å vurdere aktuelle pilotområder for økt vinterdrift som tiltak for bedre trafikksikkerhet. I møtet deltok Tromsø kommune, representert ved seksjon for samfunnssikkerhet, næring og eierskap, samt enhet for park, idrett og friluftsliv, i tillegg til Visit Tromsø, Nordnorsk Reiseliv og representanter fra reiselivsnæringen. I arbeidet ble det identifisert konkrete strekninger og områder med særlig behov for tiltak, blant annet knyttet til utfartsparkeringer og steder med høy trafikkbelastning i vintersesongen.

På bakgrunn av disse innspillene har Troms fylkeskommune iverksatt økt brøyting og vintervedlikehold på utvalgte strekninger og parkeringsområder i Tromsøregionen. Tiltakene har hatt som mål å redusere farlige stopp i veibanen, bedre fremkommeligheten og bidra til tryggere ferdsel for både lokalbefolkning, besøkende og næringstransport. Erfaringene fra pilotområdene har vært positive, og arbeidet med økt vinterdrift vurderes videreført og videreutviklet i samarbeid mellom regionale og lokale aktører. Fra møtet ble holdt til tiltakene var på plass gikk det særdeles kort tid.

4.1 Gjester

Reisemålet er blitt bedre for gjester gjennom tydelig og ansvarlig kommunikasjon på flere plattformer. På Visit [Tromsø-Region sine nettsider](#) finnes informasjon både på norsk og engelsk. Her får besøkende viktig og oppdatert informasjon om kjøring på vinterføre, værforhold, sikkerhet i fjellet, snøskredfare og ferdselsråd i naturen. Disse informasjonene publiseres også i sosiale kanaler.

Destinasjonen legger derfor stor vekt på ansvarlig markedsføring, som innebærer å gi et realistisk bilde av reisemålet, inkludert muligheter og begrensninger, slik at gjestene kan ta trygge og bærekraftige valg.

Den samme tilnærmingen gjenspeiles gjennom bruk av sosiale medier. Her deles ikke bare inspirerende innhold, men også aktuell og nyttig informasjon i sanntid. I tillegg fungerer destinasjonsselskapet som et aktivt vertskap i digitale kanaler, og svarer daglig på spørsmål fra gjester over hele verden – alt fra praktiske reisetips til spørsmål om vær og aktivitetstilbud.

Gjennom nettsiden tilbyr man også bestilling av organiserte aktiviteter levert av lokalt forankrede aktører. Visit tromsø-Region oppfordrer alltid gjestene til å velge kvalitetssikrede og ansvarlige tilbydere, noe som både styrker lokalt næringsliv og bidrar til tryggere opplevelser.

Nordnorsk Reiseliv utarbeidet en informasjon video om trafikksikkerhet til gjesten. Denne er distribuert bredt til næringen og til myndighetene, og vises bla. på flyplassen, i turistinformasjonen, og på Visit Tromsø-Regions webside og digitale kanaler.

Lokalt vertskap

Lokalt vertskap har hatt en sentral rolle i utviklingen av besøksopplevelsen i Tromsø. Turistinformasjonen bidratt gjennom høy destinasjonskunnskap, flerspråklig kompetanse og praktisk veiledning før og under oppholdet. Dette har gjort det enklere for besøkende å orientere seg, ta informerte valg og få tilgang til relevante tilbud og opplevelser.

Visit Tromsø-Region har samarbeidet med Rissa Citizen Science/ Norsk institutt for naturforskning (NINA), som har arrangert flere aktiviteter basert på sporløs ferdsel – ta vare på naturen. Visit Tromsø-Region bidro til å rekruttere deltakere til disse arrangementene. Ansatte deltok også på arrangement for restaurering av bålplasser, som er et prosjekt med mål om å fremme sporløs ferdsel, med særlig fokus på bålbruk.

Økte direkteflygninger - bedre tilgjengelighet

Tilgjengeligheten til Tromsø har blitt betydelig styrket de siste årene. Gjennom målrettet samarbeid med blant andre Avinor, destinasjonsselskapet og næringen har reisemålet fått et bredere internasjonalt flytilbud, samtidig som forbindelsene videre har blitt bedre med buss, båt, hurtigbåt, cruiseanløp og regionale transportløsninger. Dette har bidratt til bedre mobilitet, økt tilgjengelighet og et mer sammenkoblet reisemål for både besøkende og lokalbefolkningen.

Helårsdrift og tilbud til de besøkende

Tromsø har over tid utviklet et bedre helårlig tilbud med større bredde på tvers av sesonger og målgrupper. Det omfatter blant annet naturbaserte aktiviteter, kulturtilbud, servering, arrangementer og organiserte opplevelser gjennom større deler av året. Dette har bidratt til økt aktivitet utenfor vintersesongen og et mer differensiert tilbud til besøkende.

4.2 Innbyggere

Innbyggerundersøkelse 2025

Som en del av merkeordningen for Bærekraftig Reisemål gjennomføres det årlige innbyggerundersøkelser, hvor vi kartlegger lokalbefolkningens holdninger til reiselivet og utviklingen av Tromsø som reisemål. Synspunktene fra innbyggerne er viktige styringsverktøy for reismålets videre arbeid, og inngår også som en del av kunnskapsgrunnlaget i Tromsø sin nye reiselivsstrategi.

I undersøkelsen spørres det blant annet om hvor fornøyd innbyggerne er med reiselivets utvikling. Det er et mål at innbyggerne skal bli mer fornøyd med reiselivets utvikling etter hvert som reisemålet jobber strukturert med merkeordningen.

I desember 2025 gjennomførte Opinion en innbyggerundersøkelse om turisme på oppdrag fra Tromsø kommune i Tromsøregionen. Kommunen sørget for finansiering igjennom prosjektet Tromsøregionen mot 2050, Tromsøregionen interkommunale politiske råd, NHO Lokallag Tromsø, Næringsforeningen i Tromsøregion og Visit Tromsø-Region AS.

Analyse og rapport ble levert februar 2026. Undersøkelsen ble sendt til alle innbyggere 18 år og eldre som er registrert med bostedsadresse i Tromsø, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen og Storfjord, med unntak fra de som har reservert seg mot elektroniske meldinger og dokumenter fra det offentlige.

Undersøkelsen ble sendt til 69 763 personer og det kom totalt 17 494 komplette svar. Dette gir en svarprosent på 25. Dette er en av de større innbyggerundersøkelsene som er gjort på tema turisme i landet (vi kjenner ikke til noen større). Innbyggerundersøkelsen gir oss et solid

og demokratisk forankret kunnskapsgrunnlag. Den belyser hvordan innbyggerne opplever reiselivet, hvilke utfordringer de ser, og hva som er viktig for utviklingen videre. Kommunene har et ansvar for medvirkning, og kommer i tillegg til å gjennomføre åpne dialogmøter og innspillsmuligheter i hele regionen. Tromsø kommune bruker blant annet denne innbyggerundersøkelsen inn i tåleevneanalysen som vi kommer til å presentere i mars 2026.

Resultater innbyggerundersøkelsen

- Innbyggerundersøkelsen viser at flertallet har et nyansert syn på turismen: 7 av 10 mener turismen har både positive og negative konsekvenser for regionen. Kun et mindretall oppfatter turismen som enten entydig positiv (13 %) eller entydig negativ (17 %).
Turismen oppfattes som betydningsfull for arbeidsplasser, næringsutvikling og verdiskaping, særlig i Tromsø og Lyngen. Om lag halvparten av innbyggerne mener at turismen bidrar til flere arbeidsplasser og til å holde liv i butikker, serveringssteder og andre tilbud. Tre av fire opplever at turismen setter kommunen på kartet, gir flere flyruter og skaper mulighet for ekstrainntekter for privatpersoner.
- Oppfatningene varierer mellom grupper i befolkningen. Eldre innbyggere, samt personer som jobber i reiselivet eller leier ut bolig til turister, gir gjennomgående uttrykk for sterkere tilknytning til turismens ringvirkninger og er generelt mer positive til utviklingen. Når det gjelder ulike former for turisme, er det relativt stor støtte til blant annet skiturisme og nordlysturisme, mens cruiseturisme vurderes langt mer kritisk.
- Samtidig peker mange på utfordringer knyttet til boligmarkedet. Et stort flertall mener at turismen har gjort det vanskeligere å leie bolig, og at den bidrar til økte boligpriser. Trafikk og samferdsel fremstår også som sentrale temaer, der mange opplever økt kø, utrygghet på veiene og et kollektivtilbud som i stor grad er overbelastet.
- Natur, klima og miljø trekkes frem som områder der konsekvensene av turisme er tydelige. En stor andel mener at turismen bidrar til forsøpling, slitasje på natur og økte klimagassutslipp. I tillegg beskriver mange sosiale virkninger, der en betydelig andel opplever redusert trivsel og svakere tilhørighet til eget nærmiljø, særlig i Tromsø.
- Oppfatningene er gjennomgående mer kritiske blant yngre innbyggere og blant personer uten økonomisk tilknytning til turisme. Samlet viser resultatene et bilde der turismen anerkjennes for sine bidrag til samfunn og økonomi, samtidig som belastningene i økende grad oppleves lokalt. Dette gjelder særlig knyttet til boligmarkedet, trafikk, naturpåvirkning og hverdagsliv i områder med høyt besøks- og aktivitetsnivå, og gir et tydelig utgangspunkt for diskusjoner om styring og prioritering av videre utvikling.
- Det finnes flere pressområder i Tromsø kommune, men av hensyn til omfang og analysedybde inneholder tåleevneanalysen kun fire områder; disse ble identifisert med utgangspunkt i tidligere innbyggerundersøkelse, der områdene hadde høyere svarprosent relativt til innbyggertall og dermed indikerte større grad av misnøye. Områdene ble deretter foreslått for reisemålsledelsen, som samlet stilte seg bak prioriteringen, basert på at de har høy overføringsverdi til andre deler av kommunen og belyser problemstillinger som også gjør seg gjeldende utenfor de utvalgte

områdene. De fire utvalgte pressområdene var Ersfjordbotn, Sommarøy, Tromsdalen og Tromsø sentrum, som samlet representerer både sentrale byområder og distriktsområder med ulik type og intensitet av besøkspress.

- Det ble gjennomført befaringer i de fire områdene og befaringene ga direkte innsikt i hvordan turismen påvirker lokalsamfunn, infrastruktur, natur og opplevelseskvalitet i områder med særlig høyt besøks- og trafikktrykk. Funnene underbygger og utdyper innspill fra innbyggere, reiselivsaktører og analyser av tilgjengelige data.
- Befaringene viste betydelig press i sentrumsområdene, særlig i vintersesongen. Smale gater, høy konsentrasjon av turistbusser og nordlyspickup ved Prostneset skaper tidvis kaotiske og utrygge trafikksituasjoner. Stor andel turistrettede virksomheter bidrar til opplevd tap av lokal identitet, samtidig som økt aktivitet holder handels- og serveringstilbudet oppe.
- I Tromsdalen er turistpresset særlig knyttet til Fjellheisen og Ishavskatedralen. Høy trafikk av turbusser, privatbiler og gående gjennom et tett befolket boligområde fører til støy, kø og utfordringer for trafikksikkerheten, samtidig som det er tydelig slitasje på naturen i toppområdet og langs Sherpatrappa. Pågående og planlagte tiltak for trafikkstyring og tilrettelegging er nødvendige, men kapasitetsøkning ved attraksjonene innebærer risiko for økt belastning. Fjellheisen genererer et trafikkvolum som i dag utfordrer både boforhold og trafikksikkerhet. Tenk Tromsø arbeider i 2026 med regulerings tiltak for å bedre forholdene for myke trafikanter, syklister og kollektivtransport; etablering av fortau bidrar til økt sikkerhet, men en mer avlastende løsning vil være å henvise private kjøretøy og turbusser til av- og påstigning eller parkering ved fylkesvegen, fremfor kjøring inn i boligområdet.
- Sommarøy fremstår som et område med svært høy belastning sett i forhold til lokalsamfunnets størrelse. Befaringene dokumenterte omfattende slitasje på natur, mangelfull parkerings- og toalettinfrastruktur, uønsket ferdsel i private områder og betydelige trafikksikkerhetsutfordringer. Manglende merking og informasjon bidrar til spredt ferdsel og villcamping. Lokalbefolkningen uttrykker stor frustrasjon, særlig knyttet til uregulert turisme.
- I Ersfjordbotn viser befaringene økende press fra helårsturisme. Området preges av mye leiebiltrafikk, få parkeringsmuligheter og ferdsel langs vei og i hager. Slitasje i viktige friluftsområder og ved utsiktspunkter er tydelig, og manglende tilrettelegging for besøkende skaper konflikter med lokal bruk. Kapasiteten i infrastruktur og mottakssystem vurderes som utilstrekkelig.
- Befaringene viser at alle pressområdene opplever belastninger som samlet overstiger dagens håndteringsevne, særlig innen trafikksikkerhet, infrastruktur, natur og sosiale forhold. Funnene understreker behovet for tydeligere besøksforvaltning, bedre kanalisering av ferdsel og prioritering av tiltak før ytterligere vekst i besøkstall.

Innbyggere med i reisemålsledelsen

Som nevnt tidligere er tre innbyggerrepresentanter inkludert i Reisemålsledelsen, og som har et særskilt ansvar for å fremme og ivareta tiltak som innbyggerne er opptatt av. En fra bydelsråd og to fra utviklingslag. Representerer distrikt og sentrum.

Turistinformasjon - vertskap

Visit Tromsø-region har en sentral rolle i å bidra til godt vertskap for alle besøkende, og gjøre gjestene kjent med lokal praksis og forventet adferd.

Vi gir råd om blant annet fotografering og dronebruk, bruken av lysløyper, snøskredfare og ferdsel i naturen, samt veiledning om kjøring og parkering.

Når det gjelder nordlysturer, oppfordrer vi besøkende til å delta på organiserte turer fremfor å leie bil og kjøre selv. For de som likevel velger å kjøre, gir vi tydelig informasjon om trafiksikkerhet, som å unngå farlige parkeringssituasjoner, bruke refleks og kun parkere på godkjente plasser.

Vi anbefaler eksempelvis Flybussen fremfor bybuss da den gir en enklere og mer komfortabel reise med bagasje, shuttlebuss til Fjellheisen fremfor lokalbuss, vi sender aldri gjester til Sherpatrappa når snø ligger, da forholdene er utfordrende. Vi gir tydelige råd om hvilken side fotgjengere bør gå på når man går over Tromsøbrua, og minner om viktigheten av å bruke brodder for å unngå ulykker om vinteren. Vi har hatt økt fokus på ansvarlig markedsføring, også gjennom å gi bedre råd og forslag til hvor gjestene kan dra, med hensyn til beskyttelse av sårbare områder. På denne måten bidrar vi til tryggere, mer bærekraftige og helhetlig gode opplevelser – både for gjestene og lokalsamfunnet vårt.

Det er en fortsatt positiv utvikling i hvordan innbyggerne benytter destinasjonsselskapets informasjonskanaler, både for å orientere seg om byens aktivitetstilbud, spise- og overnattingssteder, samt for å få oversikt over lokale arrangementer.

I 2025 har Visit Tromsø-Region prioritert å styrke vår satsning på salg av lokale suvenirer i den offisielle turistinformasjonen i Storgata. Arealene for suvenirsalg er utvidet for å få plass til flere produkter. Det er gledelig å registrere at flere lokale kommer innom for å handle.

Tiltak Troms fylkeskommune / Svipper

Troms Fylkeskommune har testet et digitalt køvarslingssystem for ferger for å redusere antall ventende biler ved fergekaia på Brensholmen. Dette var et pilotprosjekt som ga gode resultater, med en reduksjon i antall biler som ble stående igjen etter at fergen hadde gått. Dette har gjort det mer forutsigbart for innbyggerne i høysesong.

5. Økonomisk levedyktighet

Reiselivet er en av Tromsøs viktigste næringer og bidrar betydelig til lokal verdiskaping, sysselsetting og økonomisk aktivitet. Næringen har hatt sterk vekst de siste årene, drevet særlig av økt internasjonal etterspørsel. Reiselivet sto i 2023 for en omsetning på om lag 7,5 mrd. kroner i Tromsø, med direkte verdiskaping på 1,9 mrd. kroner og ytterligere 2,4 mrd. kroner i ringvirkninger. I 2024 økte verdiskapingen ytterligere, og omtrent 10 prosent av alle arbeidsforhold i kommunen er nå knyttet til næringen.

Samtidig kjennetegnes reiselivet av mange unge og utenlandske arbeidstakere, samt høy andel sesongarbeid, noe som kan svekke stabiliteten i arbeidsmarkedet og bidra til økonomisk lekkasje. For å sikre langsiktig økonomisk levedyktighet bør veksten i større grad komme gjennom økt verdiskaping per gjest og lengre oppholdstid, fremfor stadig flere besøkende. Sammenlikninger mellom ulike segmenter, som cruiseturisme og landbasert opplevelsesturisme, viser betydelige forskjeller i lokal verdiskaping per besøkende. Dette understreker behovet for en mer bevisst styring mot segmenter som gir høyere lokaløkonomisk uttelling.

Den sterke veksten i turismen har også konkurransevidende effekter. Økonomisk lekkasje er en gjennomgående utfordring: betydelige deler av verdiskapingen forsvinner ut av regionen gjennom utenlandsk eierskap, digitale bookingplattformer og selskaper som er registrert

utenfor Tromsø. Flere aktører peker på at svakt lokalt eierskap kan redusere både lokal forankring, legitimitet og den andelen av verdiskapingen som blir igjen i lokalsamfunnet. Økningen i korttidsutleie, særlig gjennom plattformer som Airbnb, har forsterket presset på boligmarkedet og gjort det vanskeligere for studenter, arbeidstakere og virksomheter å sikre stabile boligløsninger. Dette påvirker både rekruttering og ekspansjonsmuligheter i andre deler av næringslivet. Samtidig gir korttidsutleie betydelige inntekter for enkeltutleiere, noe som kan bidra til økte boligpriser og ytterligere forsterke ulikhet i tilgang på bolig. Samlet sett kan dette svekke den reelle konkurranseevnen til lokalt næringsliv og redusere reiselivets bidrag til en balansert regional utvikling.

For Tromsø kommune innebærer den sterke veksten i reiselivet en krevende økonomisk balanse. Selv om næringen samlet genererer betydelige skatteinntekter, anslås kommunens andel til rundt 200 millioner kroner årlig, noe som er lavt sett opp mot den totale verdiskapingen og de kostnadene kommunen har knyttet til infrastruktur, tjenester, beredskap og slitasje på byrom og natur. Korttidsutleie bidrar isolert sett med om lag 65 millioner kroner i kommunale skatteinntekter, men utgjør fortsatt en liten andel av kommunens totale inntektsgrunnlag. Samtidig påtar kommunen seg store kostnader knyttet til besøksintensive tjenester, uten tilsvarende inntektsdekning.

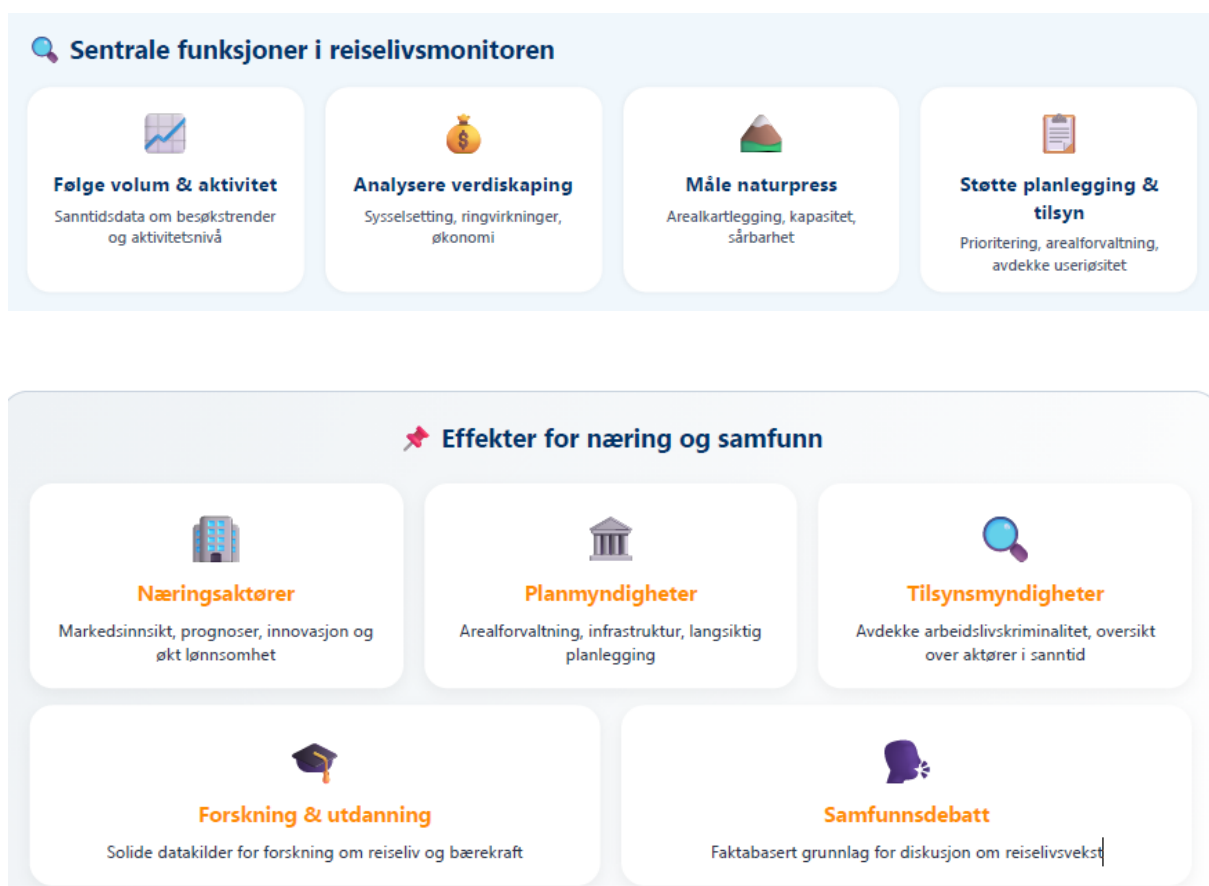
Dette forsterkes av skattesystemets fordelingsmekanismer og av at deler av næringen ikke er lokalt registrert. For å styrke den økonomiske levedyktigheten er det behov for bedre kunnskap om reiselivets netto kostnader og nytte for kommunen, samt virkemidler som kan bidra til økt lokal verdiskaping og bedre samsvar mellom kommunens kostnader og inntekter. Et eventuelt besøksbidrag vil kunne være et viktig grep, men må utformes slik at det også tar hensyn til belastningen på nabokommunene og bidrar til en mer balansert regional utvikling.

5.1 Utvikling av nytt analyseverktøy – en reiselivsmonitor for hele Troms

I 2025 ble arbeidet med et tidligere reiselivsregister for Tromsø utvidet til å utvikle en reiselivsmonitor for hele Troms. Prosjektets overordnede mål er å utvikle et informasjons- og analyseverktøy som styrker kunnskapsgrunnlaget for beslutningstaking i reiselivsnæringen og offentlig forvaltning i Troms.

Prosjektet er hovedfinansiert av Troms Fylkeskommune.

Innsikten som kan hentes ut fra reiselivsmonitoren vil også bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning og tilsyn:



Reiselivsmonitoren er utviklet for å styrke planlegging, prioritering og tilsyn, og for å gi kommuner og andre myndigheter et bedre grunnlag for å håndtere vekst i reiselivet på en mer bærekraftig måte. [Nytt analyseverktøy for reiselivet i Troms | Visit Tromsø](#)

5.2. Tromsø Convention Bureau & Ambassadørprogram

Tromsø Convention Bureau består av ca 30 nettverksdeltagere som sammen med en ressurs fra Visit Tromsø-region jobber med internasjonalt MICE salg. I Tromsø Convention bureau tilrettelegger vi for planlegging og gjennomføring av møter, incentiver, konferanser og eventer i Tromsø-regionen.

Vi bistår ulike fag- og forskningsmiljøer i Tromsø med å få internasjonale konferanser til regionen.

Ambassadørprogrammet er utsatt til 2027, da vi jobber med en nasjonal standard som er lik for Norges kongressbyer. Likevel jobber vi tett med universitets- og fagmiljøer samt øvrig næringsliv for å øke internasjonal interesse for vår region, primært i lavsesong.

Dette segmentet er mindre prissensitive og gir ringvirkninger langt utover reiselivet.

Norske innovasjons- og forskningsmiljøer får bedre muligheter til å vise frem sine resultater til et internasjonalt publikum.

Møter og arrangementer skaper verdier for arrangørkomiteer, vertsbyer og miljøer innen forskning, idrett og kultur. Norge blir profilert som et moderne land med innovasjon og nyskaping som en viktig del av verdiskapningen.

Bidrar til å bygge merkevaren Norge og Norges omdømme internasjonalt

Øvrig salgsarbeid

Visit tromsø-Region tilbyr flere flater for annonsering, eksklusivt for deres samarbeidspartnere (ca 250 partnere ved utgangen av 2025). Flatene inkluderer skjermer i turistinformasjonene, Breivika Havn og digitale flater som web & SoMe.

Dette er et tilbud for økt synlighet for de som ønsker det, og et godt tilskudd til Visit Tromsø-Region sin økonomi.

5.3. Bærekraftig utvikling av cruise

Tromsø er en stor cruisehavn og det har i flere år vært jobbet aktivt for å bidra til utviklingen av dette segmentet i nord. Viktige elementer i dette har blant annet vært helårlig aktivitet, økt liggetid til kai, økt bruk av Tromsø som snuhavn og redusert klimaavtrykk. Dette er også parameter som destinasjonen må rapportere på gjennom merkeordningen for bærekraftig reisemål.

Helårlig cruisedestinasjon

Tromsø er nå en veletablert, helårlig cruisedestinasjon med anløp i alle årets 12 måneder.

I 2025 hadde Tromsø 179 cruiseanløp med totalt 193 362 gjester om bord.

Månedsfordelingen på cruiseanløpene i 2025 var følgende:

Jan	Feb	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Des	Sum
7	13	20	6	8	38	25	22	8	11	12	9	179

Snuanløp

Av totalt 179 anløp var det 19 snuanløp, hvor gjestene startet eller avsluttet cruiset sitt i Tromsø. Når et cruiseskip «snur», har gjestene gode muligheter til å oppleve regionen som individuelle gjester i for- eller etterkant av selve cruiset.

Liggetid til kai

Generelt ligger cruiseskipene lenge til kai i Tromsø. I vintermånedene er det ikke uvanlig at et cruiseskip ligger her to hele dager til kai. I 2025 var lengste liggetid 55,3 timer, mens kortest var 5,0 timer. Gjennomsnittlig liggetid for alle 179 anløpene på 13,7 timer, med følgende fordeling:

1. kvartal: 20,4 timer
2. kvartal: 11,9 timer
3. kvartal: 10,3 timer
4. kvartal: 14,1 timer

Cruisegjester deltar på ulike organiserte aktiviteter og opplevelser i regionen, handler i butikker, restauranter og kafeer og bidrar generelt til lokal verdiskapning. Jo lengre et skip ligger til kai, jo bedre tid har gjestene til å oppleve destinasjonen. Den lange liggetiden i Tromsø gir gode muligheter til å både dra på organisert utflukt og til å oppleve byen på egenhånd.

I tillegg til cruisegjestenes forbruk, kjøper cruiserederiene ulike øvrige tjenester under anløp til Tromsø. Havnas infrastruktur med lange kaier gjør at skipene kan ligge med hele skipssiden til, som igjen gir gode muligheter til å få utført viktige tjenester som avfallshåndtering, proviantering, vannfylling og vedlikehold. Samtidig gjør gode

flyforbindelser via Tromsø lufthavn det enkelt å få inn både spesialutstyr og fagpersonell ved behov. Byen har også en leverandørindustri som tilbyr det meste et skip trenger av vedlikehold og service.

Environmental Port Index - EPI

Environmental Port Index (EPI) er utviklet og administreres av DNV, og det ble implementert av Tromsø Havn fra 2020.

For 2025 ble det rapportert inn til EPI fra alle cruiseanløpene i Tromsø. Høyeste score var på 94,4% og minste på 3,2% noe som viser betydelig variasjon i miljøprestasjon mellom fartøyene. Gjennomsnittlig EPI score for alle anløpene var 51,20%, som er en forbedring fra 2024 hvor gjennomsnittlig score var 47,00%.

EPI-portalen gir en oversikt over utslipp av SO_x og NO_x mens skipene ligger til kai. Rapporten viser at skipene som anløp i Tromsø fjernet 56,06% av potensielt tillatt utslipp av SO_x og 45,42% av NO_x basert på basert tillatt minimumskrav. For å oppnå en score på 100% må alt utslipp fjernes. Basert på skipets totale EPI score gis det enten rabatt eller påslag på kaivederlaget.

Cruiseskip som anløper Tromsø benytter i hovedsak Marine Gas Oil (MGO). For 2025 var CO₂ utslippene fra cruise på 5 539 426 kg mot 6 814 639 kg i 2024.

Landstrøm til cruise

Gjennom selskapet Fjuel Tromsø AS legges det til rette for å tilby landstrøm til bla. cruiseskip. Dette er store investeringer, men byggingen av landstrømanlegg ved kai 7 og 8 i sentrum er i gang. Dessverre er entreprenøren som bygget anlegget ved kai 8 gått konkurs så prosjektet er betydelig forsinket, men målet er å kunne tilby grønn energi til cruiseskip i sentrum fra 2027.

Prosjektering av landstrømanlegg i Breivika havneområde er igangsatt.

6. utfordringer

Tåleevneanalysen for reiselivet i Tromsø viser et sammensatt utfordringsbilde knyttet til økt og konsentrert besøksaktivitet. Utfordringene omfatter både behov for bedre styring og koordinering av besøksutviklingen, økt behov for veiledning og kompetanse, mangler i fysisk infrastruktur samt belastning på natur, lokalsamfunn og kommunale tjenester.

Analysen viser at utviklingen i reiselivet over tid har gått raskere enn utviklingen av styringsverktøy, planprosesser og tilrettelegging. Dette har ført til økt press i enkelte geografiske områder og tidsrom, særlig knyttet til trafikk, trafiksikkerhet, ferdsel i natur, boligmarked og beredskap. Samtidig peker analysen på behovet for tydeligere rammer, bedre samordning og mer systematisk bruk av kunnskap i arbeidet med reisemålsutvikling.

Samlet sett viser tåleevneanalysen at videre utvikling av reiselivet i Tromsø forutsetter målrettede tiltak innen planlegging og styring, veiledning og informasjon, fysisk infrastruktur samt ivaretagelse av natur- og kulturmiljø, tjenester og beredskap.

Tåleevneanalysen viser samtidig at flere av utfordringene forsterkes av tidsmessig og geografisk konsentrasjon av besøk. Belastningen er størst i avgrensede områder og i korte perioder, særlig i vintersesongen, hvor kapasitetsutfordringer knyttet til trafikk, ferdsel, infrastruktur og tjenester blir særlig tydelige. Analysen peker også på at besøksrelatert belastning i økende grad påvirker hverdagsfunksjoner som er viktige for innbyggernes

trygghet, bokkvalitet og bruk av nærområder, og ikke bare tilbud rettet mot besøkende. Dette understreker behovet for målrettede tiltak som tar hensyn til både tid, sted og lokal bruk.

Ufordringene i Tromsø for 2025, tilsvarer det vi beskrev i rapporten for 2024:

Reiseliv har lenge vært et satsingsområde for Tromsø, og innsatsen har gitt tydelige resultater. Byen har over 35 direkte internasjonale flyruter og mer enn én million årlige overnattingsdøgn. Den arktiske hovedstaden har etablert seg som en ledende opplevelsesdestinasjon med høy internasjonal synlighet og sterk posisjon i det globale markedet. Veksten har bidratt til nye arbeidsplasser, økonomiske ringvirkninger og et bredt tilbud som også lokalbefolkningen nyter godt av.

Samtidig har utviklingen skapt utfordringer. Veksten har ikke blitt fulgt opp med tilstrekkelig tilrettelegging og regulering, noe som har ført til økt friksjon mellom næringen og lokalsamfunnet. Det meldes om press på boligmarkedet, trafikale utfordringer, slitasje på natur og manglende fysisk infrastruktur - særlig innen skilting, offentlige toaletter, kollektivtransport og parkering ved populære utfartsområder. I tillegg trekkes cruisetrafikken frem som en betydelig miljøbelastning.

Økt besøkstrykk i Tromsdalen i området Ishavskatedralen og Fjellheisenområdet, bidrar til å øke trafikken såpass mye i et tett befolket boligområde at det går på bekostning av innbyggere og trafiksikkerheten. Tenk Tromsø jobber i 2026 med et reguleringsarbeid med mål om å forbedre forholdene for mange trafikanter, syklistene og kollektiv.

En særlig utfordring gjelder det uorganiserte reiselivet, som i stor grad opererer uten kvalitetssikring, regulering eller lokal forankring. Opplevelsesbaserte aktiviteter som nordlyssafari og hvalsafari tilbys ofte uten godkjenning eller koordinering. Korttidsutleie gjennom plattformer som Airbnb forsterker presset på boligmarkedet og svekker muligheten for langsiktig arealplanlegging.

Per i dag er ca 20 prosent av aktørene som er registrert på Tromsø kommune i enhetsregisteret på reiselivets NACE-koder, medlemmer av Visit Tromsø-Region eller NHO Reiseliv. De resterende aktørene, ofte sesongbaserte og kommersielt motivert, har ingen forpliktelser eller dialog med det organiserte reiselivet. Dette gjør det vanskelig å sikre kvalitet, sikkerhet og bærekraft på tvers av bransjene.

Det er derfor et tydelig behov for å etablere klare rammer og reguleringer, både lokalt og nasjonalt. Naturbasert reiseliv står i dag uten virkemidler som i andre næringer er standard - som kvoter, løyver og bevilgninger. For å sikre bærekraftig utvikling og samfunnsmessig forankring, må myndighetene i større grad ta ansvar for regulering, tilsyn og investering i nødvendig infrastruktur.

Reiselivsnæringen bidrar til store klimaavtrykk pga bil-, båt- og særlig flytransport. I påvente av at Nord-Norgebanen blir vedtatt utbygd, er fly det viktigste transportleddet inn til Tromsø, spesielt for utenlandske besøkende. Vi tar spesifikt ansvar for transportdelen på destinasjonen, gjennom å fortsatt påvirke tiltak som bidrar til å redusere transportutslippet.

7. Suksesshistorier

7.1. Status fra ekspertutvalget er fast post på sakslisten til RML

For å sikre at Visit Tromsø-Region sine medlemmers meninger og behov blir fremmet i Reiselivsledelsen, opprettet destinasjonsselskapet «Ekspertutvalg reiselivsledelse» bestående av medlemsbedrifter - store og små - fra de ulike bransjene i reiselivet.

Ekspertutvalget gir innspill til saker som bør tas opp i Reisemålsledelsen, deltar i faglige diskusjoner om utvikling, og fungerer som sparringspartnere i aktuelle reiselivsrelaterte temaer. Ekspertutvalget deltar også i møter knyttet til offentlige høringer med betydning for reiselivsnæringen. I 2025 har dette bla vært innspillsmøter knyttet til KPA, besøksbidragsordningen og reguleringer av aktivitetsbransjen.

Status fra ekspertutvalget er fast post på sakslisten til RML. Dette bidrar til en løpende dialog og godt forberedte innspill til Reisemålsledelsen.

Følgende har deltatt i ekspertutvalget i 2025:

1. Terje Theodorsen, Scandic Grand Hotel
2. Henry Nyvoll, Best Arctic
3. Niina Pietikäinen, Norwegian Travel
4. Anne Grete Johansen, Polaria
5. Magne Aarbø, Tromsø Outdoor
6. Cecilie Nøstvik, Hermes
7. Knut Perander, MSM
8. Morten Lønstad, Restaurantdrift
9. Bengt H. Larsen, Sommarøy Arctic Hotel
10. Martin Lobert, Tromsø Accessible Tours
11. Lone Helle, Visit Tromsø-Region
12. Inger-Lise Brones, Visit Tromsø-Region

7.2 Arbeidet med nasjonale reguleringer for opplevelsebransjen har skutt fart

I 2025 har Tromsø kommune og Visit Tromsø-Region jobbet aktivt for at veksten i aktivitetsturismen skal møtes med tydeligere offentlige rammer, bedre håndheving og mer forpliktende reguleringer. Arbeidet har særlig vært rettet mot nordlysturisme og hvalturisme, der rask vekst har skapt utfordringer knyttet til trafiksikkerhet, arbeidslivskriminalitet, belastning på lokalsamfunn, naturhensyn og dyrevelferd.

Arbeidet har hatt to hovedspor: For det første å styrke etterlevelsen av eksisterende regelverk gjennom veiledning, kontroll og samarbeid med offentlige myndigheter. For det andre å løfte behovet for nye og mer bindende reguleringer, særlig for kommersiell aktivitet i sårbare naturområder og i hvalområdene.

Gjennom prosjektet Tromsøregionen mot 2050 har Tromsø kommune, sammen med A-krimssenteret i Troms og Finnmark, samlet innspill fra blant andre kommunene i Tromsøregionen, Politiet, Nav, Arbeidstilsynet, Statens vegvesen, Troms fylkeskommune, NINA, Rissa Citizen Science, Tromsø guideforening og Visit Tromsø-Region. Dette arbeidet ledet fram til en felles veileder for turoperatører innen nordlys-, fjord- og naturbaserte opplevelser. Veilederen skal gi aktørene bedre oversikt over relevant lovverk, trafikkregler og forventet adferd på veiene, i naturen og i lokalsamfunnene.

Visit Tromsø-Region har i dette arbeidet bidratt med bransjekunnskap, kontakt med næringen og erfaringer fra medlemsbedrifter og lokalsamfunn. Visit Tromsø-Region har samtidig vært tydelig på at frivillige retningslinjer alene ikke er tilstrekkelig der aktivitetene påvirker trafiksikkerhet, natur, lokalsamfunn og konkurransevilkår. Målet har derfor vært å

bidra til at myndighetene får et bedre kunnskapsgrunnlag for kontroll, håndheving og eventuell utvikling av mer forpliktende ordninger.

Et viktig resultat i 2025 var også den økte innsatsen fra A-krimssenteret i Troms og Finnmark mot opplevelsesturisme, spesielt mot hval- og nordlysturismen. A-krimssamarbeidet beskriver opplevelsesturisme som et nytt risikoområde, og peker særlig på nordlysturisme, hvalsafari og havfisketurisme. I 2025 ble det gjennomført en rekke kontroller innen nordlysturisme i Troms fylke, og det var tett dialog med destinasjonsselskap, NHO og andre samarbeidende etater.

For hvalturismen har Visit Tromsø-Region over tid jobbet for at dagens frivillige retningslinjer må erstattes eller suppleres av tydeligere offentlige krav. Visit Tromsø-Region har tidligere utviklet retningslinjer for hvalsafari, men peker på at disse ikke er juridisk bindende. Retningslinjene omhandler blant annet avstand til hval, hastighet, antall båter og tidsbruk ved samme hvalgruppe. Utdfordringen er at useriøse og sesongbaserte aktører ikke nødvendigvis følger frivillige normer, noe som skaper risiko for hvalene, gjestene, lokalsamfunnene og de seriøse aktørene.

Visit Tromsø-Region har derfor tatt til orde for en mer offentlig regulert modell for hvalsafari, med løyveordning, kompetansekrav, fartsbegrensninger, tydelige adferdsregler i hvalområdene og sanksjoner ved brudd.

Samtidig har nasjonale myndigheter erkjent behovet for tydeligere regulering. I et skriftlig svar på Stortinget viser fiskeri- og havministeren til at det allerede finnes en forskrift fra 2019 som regulerer deler av hvalsafari, blant annet avstand til fiskefartøy og forbud mot å forstyrre hval. Statsråden viser også til at det er behov for et tydeligere regelverk for hvalsafari, og at regjeringen vil se på reguleringer av aktivitets- og naturbasert reiseliv med vekt på innspill fra bransjen.

Samlet sett har Tromsø kommune og Visit Tromsø-Region i 2025 jobbet for å flytte aktivitetsturismen fra frivillige anbefalinger og fragmentert oppfølging, til en mer kunnskapsbasert og offentlig forankret besøksforvaltning. Arbeidet har handlet om å samle myndigheter og næring, dokumentere utfordringer, tydeliggjøre regelverk, bidra til kontroller og løfte behovet for nye offentlige virkemidler. Målet er ikke å stoppe utviklingen av reiselivet, men å sikre at veksten skjer på en måte som ivaretar lokalsamfunn, natur, trafiksikkerhet, dyrevelferd og seriøse konkurransevilkår.

7.3 Oppstart utvikling av tåleevneanalyse for Tromsø

Tromsø kommune har i 2025 startet arbeidet med å få utarbeidet den første helhetlige tåleevneanalysen for reiselivet i Tromsø. Analysen ser på hvordan turismen påvirker kommunen på tvers av blant annet lokalsamfunn, naturressurser, klima og miljø, infrastruktur, økonomi, juridiske rammer og visuelle omgivelser. Arbeidet bygger på bred medvirkning, blant annet gjennom digitale innspill, åpne møter, intervjuer og befaringer.

7.4 Innbyggerundersøkelse gjennomført av Opinion

Se grundig beskrivelse under pkt 4.2 Innbyggere.

8. Formidling av rapporten

For å sikre god spredning av bærekraftsrapporten har vi planlagt flere tiltak enn tidligere:

Det planlegges publisering og kommunikasjon av rapporten som følger:

- Gjennomgang i Reisemålsledelsen
- Utsendelse til Visit Tromsø-Regions medlemsliste
- Tromsø Kommunes nettside
- Visit Tromsø-Regions nettsider - bransjesider
- Lenke til rapporten i relevante kanaler i sosiale medier
- I kommunestyremøter
- I MIKS-utvalget og andre politiske utvalg
- I Visit Tromsø-Regions nyhetsbrev til cirka 250 samarbeidspartnere
- Distribusjon gjennom Reisemålsledelsens medlemmer
- Kronikk i aviser
- I presentasjoner